

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL M. M. IR SWEDBANK P&C INSURANCE AS GINČO NAGRINĖJIMO

2020 m. balandžio 1 d. Nr. V 2020/(21.27.E-2101)-242-142
Vilnius

Lietuvos bankas gavo M. M. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir *Swedbank P&C Insurance AS*, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2019 m. kovo 12 d. pareiškėjo užsakymu (įkeitimo finansinėms institucijoms tikslais) buvo parengta turto vertinimo ataskaita Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Vertinimo ataskaita), kurioje buvo nustatyta 0,37 ha ploto žemės sklypo (toliau – žemės sklypas) ir 147,58 m² ploto pastato – gyvenamojo pastato, esančio (*duomenys neskelbtini*) (toliau – gyvenamasis pastatas), vertė. Vertinimo ataskaitos 8.4 papunktyje „Nagrinėjamo vertinamojo turto objekto individualios charakteristikos“ yra nurodyta, kad namų valdos teritorijoje yra įrengta pavėsinė, šiltnamis ir nedidelio ploto namukas svečiams.

2019 m. balandžio 11 d. bankas „Swedbank“, AB, (toliau – draudėjas arba bankas) su draudiku sudarė Gyventojų turto draudimo sutartį (draudimo sertifikatas Nr. (*duomenys neskelbtini*)) (toliau – Draudimo sutartis), kuria Gyventojų turto draudimo taisyklių Nr. 002 (2018 m. gegužės 25 d. redakcija) (toliau – Taisyklės) pagrindu visų rizikų draudimu buvo apdraustas pareiškėjui priklausantis gyvenamasis pastatas ir namų turtas, esantys (*duomenys neskelbtini*) (toliau – draudimo vieta).

2019 m. lapkričio 23 d. draudikas gavo pranešimą apie įvykį: kilus gaisrui buvo apgadintas draudimo vietoje esantis turtas. Pranešimo pagrindu draudikas pradėjo žalos administravimą.

2019 m. lapkričio 26 d. draudiko atstovės UAB „SMART CLAIMS“ (toliau – draudiko atstovė) ekspertė apžiūrėjo sugadintą turtą ir parengė Sunaikinto, sugadinto turto apžiūrėjimo aktą Nr. TUK24779. Jame nurodytas apžiūrėtas turtas – neregistruota medinė malkinė, taip pat nurodyti turtui padaryti apgadinimai, sugadinti daiktai.

2019 m. gruodžio 23 d. draudiko atstovė parengė Apžiūros akto priedą – Paaiškinimą dėl objekto tipo (toliau – Paaiškinimas). Paaiškiniame nurodyta, kad per turto apžiūrą ir administruojant žalą buvo nustatyta, kad apgadintas pastatas yra vieno aukšto, 63 m² ploto, medinio karkaso, išorinės sienos apkaltos lentomis, šlaitinis stogas dengtas šiferiu, prie pastato pristatyta medinė terasa. Paaiškiniame pateiktos pastato nuotraukos ir nurodyta, kad pagal pastate įrengtas patalpas, jų apdailą ir funkcinį panaudojimą, patalpas galima skirti į ūkinės, sandėliavimo paskirties (6,5 x 6,6 m ploto) ir rekreacinės paskirties (4 x 6,6 m. ploto). Ūkinės paskirties pastato dalis yra be vidaus apdailos, išorinės sienos medinių lentų, nešiltintos. Viena pertvara dalina patalpą į uždara patalpą ir patalpą be galinės sienos, skirtą malkoms laikyti. Poilsio paskirties patalpos yra su vidaus apdaila: sienos ir lubos apkaltos dailylentėmis, sukabinti šviestuvai. Durys ir langai plastikiniai, su stiklo paketais. Nuo ūkio paskirties patalpų šios patalpos atskirtos medine siena, turi atskirą įėjimą. Ties patalpa įrengta medinė terasa. Paaiškiniame daroma išvada, kad, remiantis Lietuvos Respublikos teisės aktais, pastatas laikytinas negyvenamosios paskirties nesudėtingu sandėliavimo paskirties pastatu, kuris pagal funkcinę paskirtį laikytinas pagalbinio ūkio – sandėliavimo paskirties pastatu (nes didesnė pastato ploto dalis naudojama sandėliavimui).

2019 m. gruodžio 27 d. draudikas informavo pareiškėją apie priimtą sprendimą atsisakyti mokėti draudimo išmoką, atlyginančią pastatui padarytą žalą, nurodė, kad gaisro

metu apgadintas pagalbinis pastatas nėra apdraustas (apdraustas pagrindinis gyvenamasis pastatas ir namų turtas), todėl draudimo išmoka pareiškėjui nepriklauso. Draudikas nurodė atlyginsiąs tik dėl sugadinto kilnojamojo turto padarytą žalą, nes Draudimo sutartimi apdraustas draudimo vietoje esantis kilnojamas turtas, ir išmokėsias 1 104 Eur draudimo išmoka.

Tą pačią dieną pareiškėjas el. paštu informavo draudiką su jo sprendimu nesutinkantis. Pareiškėjas teigė, kad sudarant Draudimo sutartį jam buvo patvirtinta, kad bus apdraustas visas draudimo vietos teritorijoje esantis turtas: namas, tvora, šiltnamis, pavėsinė, voljeras, malkinė ir pan. Pareiškėjas teigė, kad draudikas nepagrįstai laiko apgadintą pastatą pagalbinu. Apie 30 proc. sudegusio pastato ploto užėmė šuns voljeras, o kitus 70 proc. – stoginė, kurioje buvo laikomos malkos, todėl pareiškėjas manė, kad pastatas, vadovaujantis Taisyklėmis, laikytinas kitu stacionariu statiniu – priklausiniu, kuris pagal Taisyklės draudžiamas kartu su gyvenamuoju pastatu.

2020 m. sausio 3 d. draudikas atsakė į pareiškėjo pretenziją ir nurodė sprendimo nekeisiantis. Draudikas teigė, kad prieš sudarant kredito sutartį pareiškėjas pateikė bankui Vertinimo ataskaitą, kurioje nurodyta, kad namų valdoje yra įrengtas šiltnamis, pavėsinė ir nedidelio ploto namas svečiams. Valstybės įmonės Registrų centro išrašuose pastarasis objektas nėra nurodytas. Draudiko teigimu, Taisyklių 3.1 papunktyje aiškiai ir vienareikšmiškai nurodyta, kad, apdraudus gyvenamą pastatą, bus apdrausti ir kiti stacionarūs statiniai – atskiri statiniai, kurie savo esme nėra laikomi pastatais. Draudikas taip pat nurodė, kad tame pačiame Taisyklių papunktyje nustatyta, kad pagalbinis pastatas – atskiras negyvenamosios paskirties pastatas, kuris bus apdraustas tik tuo atveju, jei jis bus nurodytas draudimo liudijime. Draudimo liudijime nustatyta, kad draudimo apsauga taikoma gyvenamajam pastatui ir draudimo vietoje esančiam namų turtui, jokia draudimo apsauga kitiems pastatams nenumatyta.

Draudikas taip pat nurodė, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais, pastatas – stogu apdengtas statinys, kuriame yra vienas ar daugiau kambarių ar kitų patalpų, išdėstytų tarp sienų ir pertvarų ir naudojamų žmonėms gyventi arba kokiais nors kitai veiklai. Draudiko teigimu, iš žalos administravimo duomenų akivaizdu, kad apgadintas objektas laikytinas ne apdrausto gyvenamojo namo priklausiniu, o pastatu (nes jis turi tiek atskiras patalpas, tiek stogą), naudojamu sandėliavimui, kuriame yra galimai nevisiškai įrengta arba nenaudojama poilsio patalpa.

Pareiškėjas su draudiko pozicija nesutiko ir kreipėsi į Lietuvos banką su prašymu išnagrinėti tarp jo ir draudiko kilusį ginčą ir rekomenduoti išmokėti draudimo išmoka, atlyginančią apgadintam pastatui padarytą žalą. Pareiškėjas paaiškinimuose nurodė, kad draudikas apdegusį statinį nepagrįstai laiko pastatu, nes jis neturi vidinių pertvarų: į abi patalpas patenkama per atskiras lauko duris, o į voljerą – per grotas. Objektas netinkamas jokiai su gyvenamuoju namu nesusijusiai veiklai ir netinkamas jame gyventi.

Pareiškėjas taip pat teigė, kad draudikas nepagrįstai nesutinka su teiginiu, kad sudegusi objekto dalis laikytina malkine su voljeru. Draudikas teigė, kad, vadovaujantis vien tuo, kad objekte buvo laikomos malkos, teigti, jog tai yra statinys malkoms laikyti, negalima, tačiau pats vadovavosi Vertinimo ataskaita, nors turtą apžiūrėjęs žmogus į apdegusį pastatą net nebuvo įėjęs ir pavadino jį svečių nameliu.

Kreipimesi nurodyta, kad, pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 4.19 straipsnį, priklausiniais laikomi savarankiški pagrindiniam daiktui tarnauti skirti antraeiliai daiktai, kurie pagal savo savybes yra nuolat susiję su pagrindiniu daiktu. Anot pareiškėjo, apdegęs statinys neturi savo adreso ir nėra pritaikytas naudoti kokiais nors kitai su apdraustu gyvenamuoju namu nesusijusiai veiklai: iki gaisro apie 70 proc. statinio buvo naudojama kaip malkinė (vienoje pusėje buvo įdėtos grotos ir įrengtas voljeras), o kita pusė buvo įstiklinta, naudojama kaip sodo įrankių saugojimo patalpa. Statinys neapšiltintas, neturi pamato ir vidinių pertvarų, jame yra apšvietimas, bet jokių kitų komunikacijų nėra.

Pareiškėjo teigimu, Taisyklėse aiškiai nurodyta, kad, apdraudus gyvenamąjį pastatą, pastato dalį ar butą, bus apdrausti kiti stacionarūs statiniai – priklausiniai, kuriais laikomi atskiri statiniai, savo esme nelaikomi pastatais. Pagal Taisyklių 3.1 papunktį, priklausiniai privalo būti tame pačiame sklype, kaip apdraudžiamas gyvenamasis pastatas, pastato dalis ar butas, ir būti tvirtai sujungti su žeme, pavyzdžiui, stoginė, ne didesnis nei 20m² šiltnamis, šulinys, tvora (įskaitant vartus ir vartų automatiką), sklypo apšvietimo įranga, vėliavos stiebas, žaidimo aikštelės įranga (įskaitant vaikų žaidimo namelį), šuns voljeras, lauko tualetas, baseinas. Pareiškėjo nuomone, sudarydamas Draudimo sutartį draudikas vadovavosi

Turto vertinimo ataskaita ir traktavo, kad apdegęs statinys yra priklausinys, ir jį apdraudė, tačiau po įvykio paaiškėjo, kad pareiškėjas buvo suklaidintas: draudikas, vadovaudamasis dviprasmiškais Taisyklių nuostatomis, apdegusį statinį jau laiko atskiru pastatu, kuris turėjo būti apdraustas atskirai.

Draudikas pateikė Lietuvos bankui atsiliepimą į pareiškėjo kreipimąsi, jame nurodė su pareiškėjo argumentais nesutinkąs ir prašė pareiškėjo reikalavimą atmesti kaip nepagrįstą. Savo atsikirtimus draudikas, be kita ko, grindė Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. 289 patvirtintu, tačiau nebegaliojančiu Statybos techniniu reglamentu STR 1.01.09:2003 „Statinių klasifikavimas pagal jų naudojimo paskirtį“ (toliau – STR 1.01.09:2003) ir jį pakeitusiu 2016 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. D1-713 patvirtintu Statybos techniniu reglamentu STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ (toliau – STR 1.01.03:2017). Anot draudiko, pagal STR 1.01.03:2017, pastatu laikomas stogu apdengtas statinys, kuriame yra vienas ar daugiau kambarių ar kitų patalpų, išdėstytų tarp sienų ir pertvarų ir naudojamų žmonėms gyventi ar kokiai nors veiklai. Pagal STR 1.01.09:2003, pastatai, pagal savo tiesioginę paskirtį naudojami sandėliuoti (saugyklos, bendro naudojimo sandėliai, specialūs sandėliai, kiti pastatai, naudojami produkcijai laikyti ir saugoti), laikytini sandėliavimo paskirties pastatais, o pastatai, skirti poilsiui (poilsio namai, turizmo centrai, kempingų pastatai, kaimo turizmo pastatai, vasarnamiai, medžioklės nameliai ir kiti poilsio pastatai), laikytini poilsio paskirties pastatais. Draudiko teigimu, apdegęs objektas, atsižvelgiant į jo ypatybes (statinys apdengtas stogu, turi atskiras patalpas ir yra tvirtai sujungtas po žeme) ir funkcinę paskirtį, laikytinas pagalbinio ūkio (sandėliavimo) paskirties pastatu. Tai, kad objektas laikytinas pastatu, anot draudiko, patvirtinai ir Vertinimo ataskaita, kurioje objektas apibūdintas kaip nedidelio ploto namas svečiams.

Draudikas papildomai paaiškino, kad sumokėjęs draudimo įmokas pareiškėjas patvirtino, kad susipažino ir sutinka su Taisyklėmis, kurių pagrindu buvo apdraustas jam priklausantis turtas. Taip pat pareiškėjas sutiko su Draudimo sutartyje ir Taisyklėse numatyta draudimo apsauga, žinojo, kad pagalbinis pastatas, vadovaujantis Taisyklių 3.1 papunkčiu, bus apdraustas tik tuo atveju, jei jis bus nurodytas draudimo liudijime, taip pat žinojo, kad pagalbinis pastatas – atskiras negyvenamosios paskirties pastatas, pavyzdžiui, garažas, ūkinis pastatas, klėtis, kluonas ar kitas pagalbinis (ūkio) pastatas, o kiti stacionarūs statiniai – priklausiniai yra atskiri statiniai, savo esme nelaikomi pastatais. Taisyklių nuostatos, draudiko teigimu, yra aiškios ir nedviprasmiškos, jose nurodyta, kas yra laikoma pagalbiniais pastatais, kas kitais stacionariais statiniais – priklausiniais, taip pat nurodyta, kad priklausiniais laikomi tik tie objektai, kurie nelaikomi pastatais, tam, kad būtų galima aiškiai suprasti priklausinių ir pastatų sąvokas, pateikti tokių objektų pavyzdžiai: priklausiniais laikomi tokie statiniai kaip šulinys, tvora, stoginė, vėliavos stiebas, baseinas ar pan., o pagalbiniais pastatais laikytinas garažas, ūkinis pastatas, tvartas, klėtis, kluonas ar kiti pagalbiniai ūkio pastatai. Šias nuostatas, draudiko teigimu, tinkamai suprasti gali bet kuris vidutinis vartotojas.

Visa tai, draudiko vertinimu, patvirtina, kad apdegęs statinys pagrįstai buvo pripažintas pagalbinio pastatu, o skundžiamas draudiko sprendimas nemokėti draudimo išmokos yra pagrįstas.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus duomenis, darytina išvada, kad ginčas tarp šalių kilo dėl draudiko sprendimo neatlyginti dėl įvykio (gaisro) patirtų nuostolių, remiantis tuo, kad statinys Draudimo sutartimi nebuvo apdraustas, pagrįstumo.

Pažymėtina, kad šalys iš esmės nesutaria dėl draudiko pozicijos vertinant Taisyklių nuostatas. Draudikas priimtą sprendimą grindžia tuo, kad sudegęs statinys pagal Taisyklės laikytinas pagalbinio pastatu, o pagalbiniai pastatai apdraudžiami tik tuo atveju, kai jie nurodomi draudimo liudijime. Pareiškėjas su draudiku nesutinka, teigia, kad apdegęs statinys laikytinas kitu stacionariu statiniu – priklausiniu, o pagal Taisyklės, apdraudus gyvenamą pastatą, apdraudžiami ir kiti stacionarūs statiniai – priklausiniai. Pareiškėjas, be kita ko, teigė, kad prieš sudarant Draudimo sutartį banko (draudėjo) darbuotojai, su kuriais buvo derinama Draudimo sutartis, nurodė, kad Draudimo sutartimi yra apdrausti visi Vertinimo ataskaitoje

nurodyti statiniai, t. y. visi sklype esantys statiniai, ir nieko papildomai drausti nereikia, todėl pareiškėjas iš esmės buvo suklaidintas. Taigi, šalys nesiginčija dėl to, kad pareiškėjui priklausančiame sklype esantis statinys iš tiesų apdegė ir dėl to pareiškėjas patyrė žalą, tačiau šalys nesutaria, ar apdegęs statinys Taisyklių kontekste turi būti laikomas kitu stacionariu statiniu – priklausiniu, apdraustu kartu su gyvenamuoju namu, ar pagalbinu pastatu.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

Pažymėtina, kad draudiko ir draudėjo (banko) sudaryta Draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalimi, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Lietuvos kasacinis teismas savo praktikoje yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti. Draudikas, prisiimdamas draudimo riziką, nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiosiose sąlygose. Draudimo taisyklėse nustatomi atvejai, kurie laikytini draudžiamaisiais, taip pat tie, kurie tokiais nelaikytini (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2015; ir kt.*).

Draudimo sutartyje (liudijime, draudimo rūšies taisyklėse) nustatyti draudžiamieji ir nedraudžiamieji įvykiai apibrėžia draudiko prisiimamos rizikos mastą, draudimo sutarties apimtį ir draudimo apsaugos ribas. Draudžiamuoju įvykiu laikytinas atsitikimas, kurio aplinkybės patenka į draudimo sutarties sąlygose numatytų draudžiamųjų įvykių apibrėžtį, o nedraudžiamuoju įvykiu laikomas atsitikimas, kai draudimo rizika įvyksta, tačiau šalys yra susitarusios, kad šis įvykis dėl konkrečių aplinkybių nelemia draudiko pareigos išmokėti draudimo išmoką. Nedraudžiamieji įvykiai pašalina draudiko pareigą mokėti draudimo išmoką (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. balandžio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-205/2014*). Akcentuotina, kad, Taisyklėse apibrėžiant draudžiamuosius ir nedraudžiamuosius įvykius, taip pat įtvirtinant kitas su draudimo objektais susijusias nuostatas, iš esmės nustatoma draudimo apsaugos apimtis. Esminės draudimo apsaugą apibrėžiančios sąlygos (apdraudžiami objektai) paprastai nustatomos draudėjui, apdraustajam ar naudos gavėjui išduotame draudimo liudijime.

Kasacinis teismas, pasisakydamas dėl įstatyme draudikui suteiktos teisės parengti draudimo rūšies taisykles, yra nurodęs, kad draudikas privalo užtikrinti sutarties sąlygų teisinį apibrėžtumą ir jų suderinamumą, taisyklėse pateiktos sąvokos turi būti kiek įmanoma aiškiau atskleistos, konkretizuotos; įtrauktos į sudarytą draudimo sutartį, jos tampa sudėtine sutarties dalimi. Jeigu sutarties sąlygos suformuluojamos nepakankamai aiškiai, sprendžiant šalių ginčą dėl sutarties sąlygų vykdymo, tokios sutarties sąlygos aiškinamos, vadovaujantis sutarčių aiškinimo taisyklėmis (Civilinio kodekso 6.193 straipsnis) (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. kovo 13 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-91/2012*). Kai abejojama dėl sutarties sąlygų, jos aiškinamos tas sąlygas pasiūliusios šalies nenaudai ir jas priėmusios šalies naudai. Visais atvejais sutarties sąlygos turi būti aiškinamos vartotojų naudai ir sutartį prisijungimo būdu sudariusios šalies naudai (Civilinio kodekso 6.193 straipsnio 4 dalis).

Nagrinėjant tarp šalių kilusį ginčą, pažymėtina, kad pareiškėjui išduotame draudimo sertifikate aiškiai ir nedviprasmiškai nurodyta, kad draudžiami objektai – draudimo vietoje esantys gyvenamasis pastatas ir namų turtas. Draudimo sertifikate draudimo apsauga jokiems kitiems objektams nėra nustatyta.

Taisyklių 3 skyriaus „Turto draudimas“ 3.1 papunktyje nustatyta, kad statinių draudimu gali būti apdraustas gyvenamasis pastatas, pagalbiniai pastatai, pirtis, pastato dalis, butas, kiti stacionarūs statiniai – priklausiniai. Minėtame papunktyje detalizuojama, kokie objektai yra laikomi pastatais, pagalbiniais pastatais, kitais stacionariais statiniais – priklausiniais. Pagal Taisyklių nuostatas, pastatu laikomas stogu dengtas statinys su išorinėmis sienomis ir vidaus patalpomis, kuris yra tvirtai sujungtas su žeme. Pagalbinis pastatas apibrėžiamas kaip atskiras negyvenamosios paskirties pastatas, pavyzdžiui: garažas, ūkinis pastatas, tvartas, klėtis, kluonas ar kiti pagalbiniai (ūkio) pastatai. Taip pat aiškiai ir

nedviprasmiškai nurodyta: „Pagalbinis pastatas bus apdraustas tik tuo atveju, jei jis bus nurodytas draudimo liudijime.“ Taisyklėse taip pat nustatyta, kad apdraudus gyvenamą pastatą taip pat apdraudžiami kiti stacionarūs statiniai – priklausiniai. Kiti stacionarūs statiniai – priklausiniai Taisyklėse apibrėžiami kaip atskiri statiniai, kurie nėra savo esme laikomi pastatais ir yra tame pačiame sklype kaip ir apdraudžiamas gyvenamasis pastatas. Taip pat pateikiami tokių objektų pavyzdžiai: stoginė, ne didesnis nei 20m² ploto šiltnamis, šulinys, tvora, sklypo apšvietimo įranga, vėliavos stiebas ir kt.

Kaip minėta, draudikas teigė, kad apdegęs statinys laikytinas atitinkančiu pagalbinio pastato apibrėžimą, o pareiškėjas mano, kad statinys atitinka kito stacionaraus statinio – priklausinio apibrėžimą, nes statinyje buvo laikomos malkos, jame, pareiškėjo teigimu, buvo įrengtas voljeras šuniui. Atsižvelgiant į tai, vertintini bylos duomenys, susiję su apdegusio statinio savybėmis.

Pirmiausia pažymėtina, kad nors pareiškėjas teigia, kad apdegęs pastatas buvo naudojamas malkoms laikyti, jame taip pat buvo įrengtas voljeras šuniui, tačiau Vertinimo ataskaitoje tokių savybių turintis statinys nėra nurodytas. Vertinimo ataskaitoje yra pateiktos to paties (įvykio metu apdegusio) statinio nuotraukos, o 8.4 papunktyje yra nurodyta, kad namų valdos teritorijoje yra įrengta pavėsinė, šiltnamis ir nedidelio ploto namukas svečiams. Akivaizdu, kad įvykio metu apdegęs statinys Vertinimo ataskaitoje buvo apibrėžtas kaip nedidelio ploto namukas svečiams. Nors pareiškėjas teigia, kad Vertinimo ataskaitą rengę specialistai net neapžiūrėjo minėto statinio, Lietuvos bankas neturi pagrindo abejoti Vertinimo ataskaitoje nurodytais duomenimis, nes ji buvo parengta paties pareiškėjo iniciatyva, prieš įkeičiant turtą bankui, be to, joje nurodyta, kad apžiūrint turtą dalyvavo ir pats pareiškėjas.

Draudiko atstovės parengtame Paaiškinime, papildančiame Apžiūros aktą, apgadintas statinys apibrėžtas kaip vieno aukšto pastatas su medine terasa, kuriame yra išskirtos dviejų tipų patalpos – sandėliavimo ir rekreacinės paskirties. Sandėliavimo paskirties pastato dalis padalinta į uždara patalpą ir patalpą be galinės sienos, skirtą malkoms laikyti, o rekreacinės (poilsio) paskirties patalpos yra su plastikiniais langais, jose sukabinti šviestuvai, sienos ir lubos apkaltos dailylentėmis, nuo sandėliavimo paskirties patalpų šios patalpos yra atskirtos medine siena, jos turi atskirą įėjimą, ties patalpa įrengta medinė terasa. Paaiškinime taip pat yra pateiktos apdegusio statinio išorės, jo vidaus patalpų nuotraukos. Duomenų, objektyviai apibrėžiančių kitokias nei Vertinimo ataskaitoje ir Paaiškinime nurodytas statinio savybes, byloje nėra.

Lietuvos banko vertinimu, bylos duomenys patvirtina, kad statinys iš esmės atitinka Taisyklėse įtvirtintus pastato ir pagalbinio pastato apibrėžimus. Akivaizdu, kad apgadintas statinys yra dengtas stogu, turi išorines sienas, turi atskirtas vidaus patalpas, yra sujungtas su žeme. Kaip minėta, Taisyklėse nustatyta, kad kitais stacionariais pastatais – priklausiniais laikomi tik tie statiniai, kurie nėra savo esme laikomi pastatais, todėl nagrinėjamu atveju nėra pagrindo teigti, kad statinys laikytinas apdraustu gyvenamojo namo priklausiniu. Vadovaujantis bylos duomenų visuma, sutiktina su draudiku, kad statinys iš esmės atitinka Taisyklėse nustatytus pagalbinio pastato požymius. Tokie pastatai, kaip minėta, draudžiami tik tuo atveju, jei jie yra nurodyti draudimo liudijime, tačiau pareiškėjui išduotame draudimo sertifikate toks objektas nėra nurodytas.

Taip pat pažymėtina, kad pareiškėjas, teigdamas, jog apdegęs statinys atitinka priklausinio požymius, vadovavosi Civilinio kodekso 4.19 straipsnyje nurodytu priklausinių apibrėžimu, tačiau atkreiptinas dėmesys į tai, kad draudikas, vadovaudamasis sutarties laisvės principu, turėjo teisę savarankiškai pasirinkti tam tikrus Draudimo sutartyje vartojamų terminų apibrėžimus, nepaisydamas to, kad vartojamos sąvokos nesutampa su definicinėmis teisės aktų normomis, jeigu jos draudimo rūšies taisyklėse apibrėžtos aiškiai ir nedviprasmiškai, apibrėžimai neprieštarauja protingumo ar logiškumo principams. Lietuvos banko vertinimu, nagrinėjamam ginčui reikšmingos Taisyklių nuostatos yra aiškios, tinkamai atkleistos ir konkrečios, plėsti jų aiškinimo ir aiškinti jų vartotojo naudai nėra pagrindo.

Lietuvos banko vertinimu, atmetini ir pareiškėjo argumentai, kad draudiko taikomas Taisyklių nuostatas draudėjas (bankas) Draudimo sutarties metu aiškino kitaip nei draudikas, vertindamas įvykio aplinkybes, t. y. statinį laikė priklausiniu ir apdraudė viską kompleksiskai, dėl to pareiškėjas buvo suklaidintas.

Remiantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.156 straipsnyje įtvirtintu sutarties laisvės principu ir sutarties, kaip šalių susitarimo, samprata, sutarties šaliai gali būti privalomos tik tos sutarties sąlygos, su kuriomis ji sutiko, t. y. dėl kurių ji išreiškė savo valią. Civilinio kodekso 6.185 straipsnio 2 dalyje ir 6.186 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad,

sudarant sutartį prisijungimo būdu, standartinės sutarties sąlygos yra privalomos kitai šaliai tik tuo atveju, jeigu standartinės sutarties sąlygas parengusi šalis tinkamai jas atskleidė, t. y. sudarė protingą galimybę kitai šaliai susipažinti su standartinėmis sąlygomis ir sutarties šalis aiškiai išreiškė savo sutikimą su sutarties sąlygomis.

Pažymėtina, kad Lietuvos bankas gavo draudiko prašymu pateiktą banko (draudėjo) paaiškinimą dėl Draudimo sutarties sudarymo ir pareiškėjo supažindinimo su Taisyklių nuostatomis aplinkybių. Iš banko pateiktų duomenų nustatyta, kad Draudimo sutarties sudarymas buvo susijęs su įsipareigojimų pagal kredito ir hipotekos sutartis vykdymu.

Bankas su pareiškėju ir jo sutuoktine 2019 m. kovo 26 d. sudarė Kredito sutartį Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Kredito sutartis) Draudimo sutartimi apdraustam gyvenamajam namui ir žemės sklypui įsigyti. Bankas pateikė duomenis, patvirtinančius, kad draudimo sąlygos buvo derinamos prieš sudarant Kredito sutartį: 2019 m. kovo 14 d. 17 val. 16 min. bankas per interneto banką nusiuntė pareiškėjui draudimo pasiūlymą, kuris buvo perskaitytas tos pačios dienos 20 val. 46 min. Pasiūlyme nurodytas draudimo objektas – gyvenamasis namas ir namų turtas, taip pat nurodyta, kad kartu su gyvenamuoju pastatu draudžiami gyvenamojo namo priklausiniai, pavyzdžiui, stoginė, ne didesnis nei 20 m² šiltnamis, šulinys, tvora, sklypo apšvietimo įranga ir kt. Su pasiūlymu buvo pateikta Taisyklių, kurių pagrindu sudaryta Draudimo sutartis, redakcijos kopija.

Šie duomenys patvirtina, kad Taisyklės bankas pareiškėjui įteikė likus beveik mėnesiui iki Draudimo sutarties sudarymo (2019 m. balandžio 11 d.), taigi pareiškėjas turėjo pakankamai laiko su jomis susipažinti. Taip pat svarbu pažymėti, kad pats pareiškėjas teigė, kad draudimo taisyklės su juo buvo derintos, tačiau nurodė, jog su juo buvo derinta ankstesnė Taisyklių redakcija. Vis dėlto priėti prie tokios išvados nėra pagrindo, nes bylos duomenys patvirtina, kad su pareiškėju buvo derinta ta pati Taisyklių redakcija, kurios pagrindu buvo sudaryta Draudimo sutartis.

Taip pat pažymėtina, kad šalių sudarytoje Kredito sutartyje nurodyta, jog įkeičiamą nekilnojamą turtą draudžia bankas. Kredito sutarties 9.2.1.6 papunktyje nurodyta, kad jei turtą draudžia bankas, draudimo sąlygos (išskyrus nurodytas Kredito sutartyje), be kita ko, yra nurodytos gyventojų turto draudimo taisyklėse bei draudimo sertifikate. Sudarydamas Kredito sutartį pareiškėjas taip pat patvirtino, kad yra susipažinęs ir sutinka su banko klientų aptarnavimo ir paslaugų teikimo bendrosiomis sąlygomis, su galiojančiais banko paslaugų ir operacijų įkainiais bei gyventojų turto draudimo sąlygomis ir jam žinoma, kad šių dokumentų galiojančias redakcijas jis gali rasti bei su minėtais dokumentais susipažinti banko interneto svetainėje ir visuose banko klientų aptarnavimo padaliniuose (Kredito sutarties baigiamųjų nuostatų 2 punkto 2 dalis).

Bylos duomenys taip pat patvirtina, kad 2019 m. balandžio 3 d. pareiškėjas ir jo sutuoktinė sudarė notarinės formos Hipotekos sutartį Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Hipotekos sutartis), kurios pagrindu banko naudai įkeitė žemės sklypą ir gyvenamąjį namą. Sudarydami minėtą notarinės formos sutartį, pareiškėjas ir jo sutuoktinė patvirtino susipažinę su gyvenamojo namo draudimo sąlygomis, nurodytomis draudimo sutartyje, jas gavo ir įsipareigoja tinkamai jas vykdyti (Hipotekos sutarties 8 punktas).

Galusiai pažymėtina tai, kad pareiškėjo teiginių, kad jam buvo nurodyta, jog Draudimo sutartimi bus apdrausti visi (įskaitant ir apdegusį pastatą) žemės sklype esantys statiniai, neįmanoma patikrinti, nes jie nėra grindžiami jokiais objektyviais duomenimis (pavyzdžiui, susirašinėjimu su banko ar draudiko darbuotojais). Todėl, įvertinęs bylos duomenų visumą, Lietuvos bankas neturi pagrindo teigti, kad pareiškėjas galėjo būti suklaidintas dėl draudimo apsaugos apimtys ar netinkamai supažindintas su draudimo sąlygomis. Atvirkščiai, draudimo sąlygos su pareiškėju buvo derintos likus pakankamai laiko iki draudimo paslaugos teikimo pradžios, susipažinęs su draudimo sąlygomis pareiškėjas patvirtino notarinės formos Hipotekos sutartyje.

Vadovaujantis byloje nustatytais aplinkybėmis ir ginčo šalių pateiktais jų reikalavimus ir atsikirtimus pagrindžiančiais dokumentais, konstatuotina, kad šalys nebuvo susitarusios dėl draudimo apsaugos taikymo apdegusiam statiniui, todėl šis statinys laikytinas neapdraustu Draudimo sutartimi, o draudiko sprendimas nemokėti draudimo išmokos už minėtam statiniui padarytą žalą yra pagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio

sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo M. M. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius